

**slovenský jazyk
a literatúra**

A**abeceda** *abecedy* alphabet**adresa** *adresy* address**adresa odosielateľa** sender's address**adresát** *adresáti* addressee**aforizmus** *aforizmy* aphorism**anekdota** *anekdoty* anecdote**antonymum** *antonymá* opposite, antonym**argument** *argumenty* argument**archaizmus** *archaizmy* archaism**autor** *autori* author**B****bábka** *bábky* puppet, marionette**bábkar** *bábkari* puppeteer**bábkoherec** *bábkoherci* puppeteer, marionettist**báj** *báje* legend**bájka** *bájky* fable**balada** *balady* ballad**báseň** *básne* poem**básnická otázka** rhetorical question**bodka** *bodky* full stop**dve bodky** umlaut, two dots**bodkočiarka** *bodkočiarky* semicolon**C****citoslovec** *citoslovcia* interjection**Č****čas** *časy* tense**budúci čas** future tense**minulý čas** past tense**prítomný čas** present tense**časopis** *časopisy* magazine**detský časopis** children's magazine**časovanie** conjugation**časovať** *časuje časujú* nedok. conjugate**častica** *častice* particle**čiarka** *čiarky* comma**činohra** *činohry* drama**číslo** *čísla* number**jednotné číslo** singular**množné číslo** plural**číslovka** *číslovky* numeral**násobná číslovka** multiplicative number**neurčitá číslovka** indefinite number**radová číslovka** ordinal numeral, ordinal number, ordinal**určitá číslovka** definite number**základná číslovka** cardinal numeral, cardinal number, cardinal**čitateľ** *čitelia* reader**D****debata** *debaty* debate**dej** *deje* story**dejstvo** *dejstvá* act**dialóg** *dialógy* dialogue**diel** *diely* volume, part**diskusia** *diskusie* discussion**divadlo** *divadlá* theatre**bábkové divadlo** puppet theatre**divák** *diváci* spectator**dĺžeň** *dĺžne* acute accent**dôraz** accent, emphasis**dráma** drama**dramaturg** *dramaturgovia* dramaturge **dvojbodka** *dvojbodky* colon **dvojhláska** *dvojhlásky* diphthong**E****e-mail, mejl** *e-maily, mejly* email**encyklopédia** *encyklopédie* encyclopedia**epika** narrative, epic**epiteton** *epiteta* epithet**F****film** *filmy* film**H****hádanka** *hádanky* riddle**herec** *herci* actor**historizmus** *historizmy* historicism**hláska** *hlásky* phone, speech sound**slabikotvorné hlásky** sonorants, resonants**hra** *hry* play**divadelná hra** stage play**rozhlasová hra** radio play**humor** humour

CH

charakteristika *charakteristiky*
characteristics

I

ilustrácia *ilustrácie* illustration
ilustrátor *ilustrátori* illustrator
interpunkcia punctuation
interpunkčné znamienko punctuation mark
inzerát *inzeráty* advertisement

J

jazyk *jazyky* language
národný jazyk national language
spisovný jazyk standard language
jazykoveda linguistics

K

kapitola *kapitoly* chapter
kino *kiná* cinema
kniha *knihy* book
knižnica *knižnice* library
komédia *komédie* comedy
komiks *komiksy* comics
kompozícia *kompozície* structure
vnútorná kompozícia internal structure
komunikácia communication
asertívna komunikácia assertive communication
efektívna komunikácia effective communication

L

legenda *legendy* legend
list *listy* letter
súkromný list informal letter
úradný list formal letter
literatúra literature
dobrodružná literatúra adventure literature
literatúra faktu factual literature
literatúra pre deti a mládež children's and juvenile literature
náučná literatúra nonfiction
umelecká literatúra artistic literature
vedecko-fantastická literatúra science fiction

lyrika lyric poetry
ľúbostná lyrika love poetry
prírodná lyrika nature poetry
reflexívna lyrika contemplative poetry
spoločenská lyrika social poetry

M

mäkčeň *mäkčene* caron
metafora *metafory* metaphor
modlitba *modlitby* prayer
monológ *monológy* monologue
myšlienka *myšlienky* idea
hlavná myšlienka main idea
mýtus *mýty* myth

N

nadpis *nadpisy* title
nákres *nákresy* drawing
nárečie *nárečia* dialect
náuka *nauky* discipline, study, theory
náuka o skladobnej rovine jazyka syntax
náuka o tvarovej rovine jazyka morphology
náuka o významovej rovine jazyka lexicology
náuka o zvukovej rovine jazyka phonetics, phonology
návod *návody* instruction
neurčitok *neurčitky* infinitive
nonsense nonsense
noviny pomm. newspaper

O

obrat *obraty* turnover
odsek *odseky* paragraph
opis *opisy* description
dynamický opis dynamic description
opis obrázka description of a picture
opis osoby description of a person
opis pracovného postupu description of a work process
opis predmetu description of an object
statický opis static description
oslovenie *oslovenia* address, salutation
osnova *osnovy* outline
osoba *osoby* person

ospravedlnenie *ospravedlnenia* apology
otáznik *otázniky* question mark
oznam *oznamy* announcement, notice
oznámenie *oznámenia* announcement

P

pád *pády* case
personifikácia *personifikácie* personification
pieseň *piesne* song
 ľudová pieseň folk song
 populárna pieseň popular song
písmo *písmená* letter
 malé písmeno minuscule, lower-case letter
 písané písmeno cursive writing
 tlačené písmeno print writing
 veľké písmeno majuscule, upper-case letter, capital letter
písmo *pisma* writing system
plagát *plagáty* poster
podmet *podmety* subject
 nevyjadrený podmet unexpressed subject
 vyjadrený podmet expressed subject
podstatné meno noun
 abstraktné podstatné meno abstract noun
 konkrétne podstatné meno concrete noun
 neživotné podstatné meno inanimate noun
 pomnožné podstatné meno plurale tantum
 vlastné podstatné meno proper noun
 všeobecné podstatné meno common noun
 zvieracie podstatné meno animal noun
 životné podstatné meno animate noun
poézia poetry
pohľadnica *pohľadnice* postcard
pointa *pointy* point
pomenovanie *pomenovania* naming
 jednoslovné pomenovanie one-word naming
 nepriame pomenovanie indirect naming
 viacslovné pomenovanie multiword naming
 združené pomenovanie associated naming
pomlčka *pomlčky* dash
porekadlo *porekadlá* saying
poslucháč *poslucháči* listener
postava *postavy* character
 hlavná postava main character

vedľajšia postava secondary character, supporting character
postoj *postoje* attitude
povešť *povešti* tale
 ľudová poveseť folk tale
poviedka *poviedky* short story
pozdrav *pozdravy* greeting
pozvánka *pozvánky* invitation
pranostika *pranostiky* prophecy
pravidlo *pravidlá* rule
 pravidlo o rytmickom krátení rhythmic rule
pravopis spelling, orthography
predložka *predložky* preposition
predmet *predmety* object
predpona *predpony* prefix
 neslabičná predpona nonsyllabic prefix
 slabičná predpona syllabic prefix
prejav *prejavy* speech, address
prestávka *prestávky* break
priama reč direct speech
príbeh *príbehy* story
prídavné meno adjective
 akostné prídavné meno qualitative adjective
 prívlastňovacie prídavné meno possessive adjective
 vzťahové prídavné meno relational adjective
príhovor *príhovory* speech, address
 slávnostný príhovor ceremonial speech
prípona *prípony* suffix
prírovnanie *prírovnania* comparison
príslovie *príslovia* proverb
príslovka *príslovky* adverb
 príslovka času adverb of time
 príslovka miesta adverb of place
 príslovka príčiny adverb of purpose
 príslovka spôsobu adverb of manner
príslovkové určenie adverbial
 príslovkové určenie času adverbial of time
 príslovkové určenie miesta adverbial of place
 príslovkové určenie príčiny adverbial of purpose, adverbial of cause
 príslovkové určenie spôsobu adverbial of manner

prístavok *prístavky* apposition
prísudok *prísudky* predicate
 menný **prísudok** nominal predicate
 slovesno-menný **prísudok** verbal-nominal predicate
 slovesný **prísudok** verbal predicate
privítanie welcome
prívlastok *prívlastky* attribute
 nezhdný **prívlastok** appositional adjunct
 zhodný **prívlastok** attributive adjective
prízvuk *prízvuky* accent, stress
 hlavný **slovný prízvuk** primary word stress
próza *prózy* prose

R

recept *recepty* recipe
refrén *refrény* chorus
reklama *reklamy* advertisement
režisér *režiséri* director
riekanka *riekanky* nursery rhyme
 ľudová **riekanka** folk rhyme
rod *rody* gender
 mužský **rod** masculine
 stredný **rod** neuter
 ženský **rod** feminine
román *romány* novel
 biografický **román** biographical novel
 detektívny **román** detective novel
 dobrodružný **román** adventure novel
 historický **román** historical novel
 román vo forme denníka novel in diary form
rozhlas radio
rozhovor *rozhovory* interview, dialogue
 telefonický **rozhovor** phone call
rozlúčenie farewell
rozprávač *rozprávači* narrator
rozprávanie *rozprávania* narrative, narration
 rozprávanie s prvkami opisu narrative with the elements of description
 rozprávanie s využitím priamej reči narrative with direct speech
rozprávka *rozprávky* fairy tale
 ľudová **rozprávka** folk tale
rozuzlenie *rozuzlenia* unravelment
rým *rýmy* rhyme

obkročný **rým** enclosed rhyme
 prerývaný **rým** simple 4-line rhyme
 striedavý **rým** alternate rhyme
 združený **rým** coupled rhyme
rytmus rhythm, metre

S

samohláska *samohlásky* vowel
 dlhá **samohláska** long vowel
 krátka **samohláska** short vowel
scenár *scenáre* scenario, script, screenplay
scenárista *scenáristi* screenwriter
schéma *schémy* scheme
 sila **hlasu** power of voice
sklad *sklady* syntagm
 prísudzovací **sklad** predicative syntagm
skloňovanie declination
 skloňovať *skloňuje skloňujú* nedok. decline
skratka *skratky* abbreviation
slabika *slabiky* syllable
slohový postup stylistic procedure, literary technique
 informačný **slohový postup** information stylistic procedure
 opisný **slohový postup** descriptive stylistic procedure
 rozprávací **slohový postup** narrative stylistic procedure
 výkladový **slohový postup** interpretive stylistic procedure
sloveso *slovesá* verb
 neplnovýznamové **sloveso** auxiliary verb
 nezvratné **sloveso** non-reflexive verb
 plnovýznamové **sloveso** full verb
 zvrtné **sloveso** reflexive verb
slovná zásoba vocabulary
slovné spojenie phrase
 ustálené **slovné spojenie** collocation
slovník *slovníky* dictionary
 frazeologický **slovník** phraseological dictionary
 pravopisný **slovník** spelling dictionary
slovník cudzích slov dictionary of adopted foreign words
 synonymický **slovník** dictionary of synonyms

výkladový slovník explanatory dictionary
slovný druh part of speech, word class
ohybný slovný druh inflected part of speech

slovo *slová* word

citovo zafarbené (expresívne) slovo
emotive word

domáce slovo domestic vocabulary, core vocabulary

jednovýznamové slovo monosemy

kľúčové slovo key word

nárečové slovo dialect word

nespisovné slovo non-standard word

neutrálne slovo neutral word

nové slovo neologism

odvodené slovo derived word

slangové slovo slang word

slovo cudzieho pôvodu word with foreign origin

spisovné slovo standard word

viacvýznamové slovo homonym

vybrané slovo exempted word

základové slovo base word

zastarané slovo obsolete word

zložené slovo compound word

slovosled word order

slovtvorný základ base

spisovateľ *spisovatelia* writer

spodobovanie assimilation

spojka *spojky* conjunction

spojovník *spojovníky* hyphen

spoluhláska *spoluhlásky* consonant

mäkká spoluhláska soft consonant, palatalized consonant

neznelá spoluhláska voiceless consonant

obojaká spoluhláska unmarked consonant

tvrdá spoluhláska hard consonant, unpalatalized consonant

znelá nepárová spoluhláska voiced unpaired consonant

znelá spoluhláska voiced consonant

spôsob *spôsoby* mood

oznamovací spôsob indicative mood

podmieňovací spôsob conditional mood

rozkazovací spôsob imperative mood

správa *správy* announcement, message

strofa *strofy* stanza

stupňovanie gradation

súvetie *súvetia* sentence

synonymum *synonymá* synonym

Š

štýl *štýly* style

administratívny štýl administrative style

hovorový štýl colloquial style

jazykový štýl language style

náučný štýl scientific style

publicistický štýl news style, journalistic style, publicistic style

rečnícky štýl rhetorical style

umelecký štýl artistic style

T

televízia *televízie* television

téma *témy* topic, theme

tempo *tempá* pace

text *texty* text

umelecký text artistic text

vecný text factual text

tvár *tvary* form

jednoduchý tvar simple form

zložený tvar compound form

tykanie informal language

Ú

úvaha *úvahy* essay, reflection

úvod *úvody* introduction

úvodzovka *úvodzovky* quotation mark

V

verš *verše* verse

voľný verš free verse

veta *vety* sentence, clause

dvojčlenná veta clause consisting of subject and predicate

holá veta bare sentence

jednočlenná veta clause consisting of sentence base

jednočlenná veta menná nominal clause consisting of sentence base

jednočlenná veta slovesná verbal clause consisting of sentence base

jednoduchá veta simple sentence, independent clause
opytovacia veta interrogative sentence
oznamovacia veta declarative sentence
rozkazovacia veta imperative sentence
rozvitá veta developed sentence
uvádzacia veta reporting clause
zvolacia veta exclamatory sentence
želacia veta wish sentence
vetný člen sentence element
hlavné vetné členy main sentence elements
vedľajšie vetné členy subordinate sentence elements
vetný základ sentence base
vid aspect
dokonavý vid perfective
nedokonavý vid imperfective
vizitka *vizitky* business card
vokalizácia vocalization
vsuvka *vsuvky* parenthesis
vykanie formal language
výklad interpretation
výkričník *výkričníky* exclamation mark
výslovnosť pronunciation, articulation
splývavá/viazaná výslovnosť elision
výt'ah abstract, excerpt
vyvrcholenie climax
vzor *vzory* paradigm

Z

zámeno *zámená* pronoun
opytovacie zámeno interrogative pronoun
osobné zámeno prívlastňovacie possessive pronoun, possessive adjective
osobné zámeno personal pronoun
osobné zámeno základné personal pronoun
ukazovacie zámeno demonstrative pronoun
zápletká *zápletky* plot
zátvorka *zátvorky* bracket
záver *závery* conclusion
zdrobnenina *zdrobneniny* diminutive
zhoda concord
zosobnenie personalization
zoznam *zoznamy* list
telefónny zoznam phone book, directory

Ž

životopis *životopisy* curriculum vitae
štruktúrovaný životopis structured curriculum vitae

